

СТРУКТУРА МОТИВАЦІЙНО-ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ У ЛЮДЕЙ СЕРЕДНЬОГО ВІКУ З ПРАГНЕННЯМ ДО САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ

Світлейша Н.Ю.,

*студентка кафедри психології,
ВНЗ “Університет економіки та права “КРОК”, м. Київ, Україна,
e-mail: ennelyne@gmail.com*

Зубченко В.В.,

*ст. викладач кафедри психології,
ВНЗ “Університету економіки та права “КРОК”, м. Київ, Україна,
e-mail: ZubchenkoVV@krok.edu.ua,
<https://orcid.org/0000-0002-7599-5263>*

В умовах сучасних соціальних трансформацій підвищується роль активного відношення особистості до свого розвитку, важливе значення набуває усвідомлення людиною того, що вона повинна покладатися насамперед на себе. Разом з тим, ще недостатньо проявляється відповідальне відношення сучасної особистості до самоактуалізації (або самореалізації).

Самоактуалізація – процес повного розгортання особистісного потенціалу, розкриття в людині того найкращого, що закладено в неї природою, а не задається культурою ззовні. Самоактуалізація не має зовнішньої цілі та не може задаватися соціумом: це те, що йде зсередини людини, висловлюючи її внутрішню природу.

Ідея самоактуалізації детально була вивчена психологами гуманістичного напрямку (А. Маслоу, К. Роджерс та ін.), при цьому різні дослідники в різні часи вкладали різний зміст, у зв'язку з чим у визначенні самоактуалізації є серйозні розбіжності. Теорія самоактуалізації особистості Абрахама Маслоу, заснована на вивченні здорових та зрілих людей, ясно вказує основні теми та положення, характерні для гуманістичного напрямку [1].

Індивідуація (лат. *individuatio*) – одна зі найстаріших філософських проблем про основи, які визначають неповторність (індивідуальність) будь-якої природної субстанції. К. Г. Юнг, описуючі індивідуацію як становлення єдиного гомогенного буття, самості, ототожнює її з процесом самоактуалізації як реалізації потенціалу. Юнг визначає індивідуацію як «самостановлення» або «самоздійснення» [2].

Можна сказати, що зрілість особистості настає в процесі індивідуації, оскільки індивідуація приводить до внутрішнього самопоглиблення особистості, її самостановленню та самоздійсненню. Поняття зрілості тісно пов'язане з феноменом кризи середнього віку - по К. Г. Юнгу, середина життя є критичним, поворотним моментом, коли перед індивідом відкриваються нові можливості для саморозвитку. Людина вже не потребує встановлення великої кількості зовнішніх зв'язків, їй не потрібне форсування соціалізації. В зрілому віці людина в основному поглинена роботою над собою.

Криза середнього віку у дорослому віці дає можливість відкриття глибин існування. Криза є, звичайно, хворобливим станом, але в той же час це шанс

відчути світ та шанс знайти себе, прояснити свою позицію на землі, взяти на себе відповідальність за власне життя та рушити далі

Процес становлення особистості в аналітичній психології Юнга – це її дозрівання в результаті асиміляції свідомістю змісту особистого та колективного несвідомого. Самореалізація індивіда відбувається зануренням в глибини колективного несвідомого, що представляють джерело психічного зростання, якусь «мудру», вищестоящу по відношенню до конкретної людини, субстанцію.

Вибір психодіагностичного інструментарію для дослідження відбувався у відповідності до поставлених задач дослідження та вимог валідності, надійності, стандартизації та адаптації використовуваних методик.

Проективним методикам дослідження особистості належить особливе місце у світовій психологічній науці та практиці. Проекція заснована на тому, що сприйняття дійсності, інших людей, пред'явлених стимулів у певному ступені залежить від потреб, мотивів, установок, психічного стану особистості. Проекція є несвідомим психологічним механізмом, тобто елементи проекції несвідомо вносяться у сприйняття [3].

Тест Сонді – проективний особистісний тест, розроблений швейцарським лікарем, психоаналітиком та психологом, родоначальником поняття судьбоаналізу та судьбопсихології, Леопольдом Сонді у 1947 році. Вже багато років тест Сонді використовується психіатрами та психологами як проективний особистісний тест, інтерпретація якого у вигляді судьбоаналізу базується на теорії несвідомого та психоаналізі Зигмунда Фрейда.

Судьбоаналіз став зв'язуючою ланкою між психоаналізом Фрейда, де основна увага приділена індивідуальному несвідомому, й аналітичною психологією Юнга, в якій основний акцент зроблений на колективному несвідомому, Леопольд Сонді свій науковий інтерес направив на дослідження феноменів, так званого сімейного або родового несвідомого, основною особливістю якого є проявлення його в виборах особистості, які залишають виразний слід на його життєвому шляху [4].

Найбільш відомим тестом для оцінювання рівня самоактуалізації є «Самоактуалізаційний тест» (CAT), розроблений на основі тесту Е. Шостром «Personal Orientation Inventory» (POI) авторами укладачами Л. Я. Гозманом, М. В. Крозом, М. В. Латинською.

Отже, процес індивідуації є надзвичайно довгим та складним. Повернення спочатку малозначущих проекцій, а потім - глибинних і могутніх архетипічних проекцій, відбувається на надзвичайно складному та повному небезпек шляху. Вивчення та дослідження змісту психічного – актуальна задача для кожної людини, несвідоме за допомогою архетипів дає безліч орієнтирів у внутрішньому просторі, які можуть бути спрямовані на досягнення неймовірних успіхів, знаходячи смак життя та дотримуючись своєї особистої індивідуації.

Внутрішній світ кожної особистості унікальний, і це викликає іноді почуття самотності, але треба навчитися цим користуватися. Успішне подолання кризи середнього віку передбачає прийняття своєї унікальності та неповторності. Якщо виділити в цьому конкретну особливість, розвивати її та задіяти в самореалізації та здійсненні сенсу життя, то криза вирішиться успішно. Подолати кризу

середнього віку й знайти мету в житті необхідно, інакше стан перейде в зневіру, пасивність, байдужість до себе та свого життя.

Список використаних джерел:

1. Маслоу А. *Мотивация и личность* М.: Евразия, 1999
2. Юнг К.Г. *Сознание, бессознательное и индивидуация* // Юнг К. Г. *Структура психики и процесс индивидуации*. — М.: Наука, 1996.
3. Соколова Е.Т. *Проективные методы исследования личности*. — М.: Изд-во Моск. ун-та, 1980.
4. Сонди Л. *Учебник экспериментальной диагностики влечений*. Когито-центр, 2005 557 с.